

Miten kauas dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Kielten laitos
Jyväskylän yliopisto

35. Kielitieteen päivät
Vaasa 23.–24.5.2008

Jäsennys

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Emergenssi ja evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Miksi tarkastella dialogia?

Välitulema

Välitulema

Jäsennys

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Emergenssi ja evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Miksi tarkastella dialogia?

Välitulema

Välitulema

Jäsennys

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Emergenssi ja evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Miksi tarkastella dialogia?

Välitulema

Välitulema

Jäsennys

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Emergenssi ja evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Miksi tarkastella dialogia?

Välitulema

Välitulema

- ▶ taustalla kielitieteen metateorian tai tieteenparadigman epätydyttävä tila: strukturalistinen metateoria (koodimalli tms.) ei toimi
- ▶ useita vastausyrityksiä: Chomsky (vastaako mihinkään?), kognitiivinen kielitiede (monia suuntauksia), systeemis-funktionalismi. . .
- ▶ peruskysymys ”mitä kieli on?”
- ▶ peruskysymyksestä seuraa ”mitä kielitiede on, ja miten sitä tehdään?”

- ▶ taustalla kielitieteen metateorian tai tieteenparadigman epätydyttävä tila: strukturalistinen metateoria (koodimalli tms.) ei toimi
- ▶ useita vastausyrityksiä: Chomsky (vastaako mihinkään?), kognitiivinen kielitiede (monia suuntauksia), systeemis-funktionalismi. . .
- ▶ peruskysymys ”mitä kieli on?”
- ▶ peruskysymyksestä seuraa ”mitä kielitiede on, ja miten sitä tehdään?”

- ▶ taustalla kielitieteen metateorian tai tieteenparadigman epätydyttävä tila: strukturalistinen metateoria (koodimalli tms.) ei toimi
- ▶ useita vastausyrityksiä: Chomsky (vastaako mihinkään?), kognitiivinen kielitiede (monia suuntauksia), systeemis-funktionalismi. . .
- ▶ peruskysymys ”mitä kieli on?”
- ▶ peruskysymyksestä seuraa ”mitä kielitiede on, ja miten sitä tehdään?”

- ▶ taustalla kielitieteen metateorian tai tieteenparadigman epätyytyttävä tila: strukturalistinen metateoria (koodimalli tms.) ei toimi
- ▶ useita vastausyrityksiä: Chomsky (vastaako mihinkään?), kognitiivinen kielitiede (monia suuntauksia), systeemis-funktionalismi. . .
- ▶ peruskysymys ”mitä kieli on?”
- ▶ peruskysymyksestä seuraa ”mitä kielitiede on, ja miten sitä tehdään?”

Radikaaleja vastauksia

- ▶ kielitiede on ajautunut ongelmiin: formaalinen sulkeuma ei toimi, funktionaalinen avautuminen syö kielitieteen identiteetin
- ▶ radikaali vastaus: kieltä ei ole!
 1. kognitiivinen kielitiede: ei erillistä kielimoduulia, kieli toimii kognition yleisillä ehdoilla
 2. integrationistinen kielitiede (Roy Harris): kieli vain semioottista toimintaa, ei muodosta erillistä "järjestelmää"
 3. uuspragmatismi (Donald Davidson, Richard Rorty): kieli on analyyttinen konstruktio

Miten kauas dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja evoluutio

Miksi tarkastella dialogia?

Välitulema

- ▶ kielitiede on ajautunut ongelmiin: formaalinen sulkeuma ei toimi, funktionaalinen avautuminen syö kielitieteen identiteetin
- ▶ radikaali vastaus: kieltä ei ole!
 1. kognitiivinen kielitiede: ei erillistä kielimoduulia, kieli toimii kognition yleisillä ehdoilla
 2. integrationistinen kielitiede (Roy Harris): kieli vain semioottista toimintaa, ei muodosta erillistä ”järjestelmää”
 3. uuspragmatismi (Donald Davidson, Richard Rorty): kieli on analyyttinen konstruktio

- ▶ kielitiede on ajautunut ongelmiin: formaalinen sulkeuma ei toimi, funktionaalinen avautuminen syö kielitieteen identiteetin
- ▶ radikaali vastaus: kieltä ei ole!
 1. kognitiivinen kielitiede: ei erillistä kielimoduulia, kieli toimii kognition yleisillä ehdoilla
 2. integrationistinen kielitiede (Roy Harris): kieli vain semioottista toimintaa, ei muodosta erillistä "järjestelmää"
 3. uuspragmatismi (Donald Davidson, Richard Rorty): kieli on analyyttinen konstruktio

- ▶ kielitiede on ajautunut ongelmiin: formaalinen sulkeuma ei toimi, funktionaalinen avautuminen syö kielitieteen identiteetin
- ▶ radikaali vastaus: kieltä ei ole!
 1. kognitiivinen kielitiede: ei erillistä kielimoduulia, kieli toimii kognition yleisillä ehdoilla
 2. integrationistinen kielitiede (Roy Harris): kieli vain semioottista toimintaa, ei muodosta erillistä ”järjestelmää”
 3. uuspragmatismi (Donald Davidson, Richard Rorty): kieli on analyyttinen konstruktio

- ▶ kielitiede on ajautunut ongelmiin: formaalinen sulkeuma ei toimi, funktionaalinen avautuminen syö kielitieteen identiteetin
- ▶ radikaali vastaus: kieltä ei ole!
 1. kognitiivinen kielitiede: ei erillistä kielimoduulia, kieli toimii kognition yleisillä ehdoilla
 2. integrationistinen kielitiede (Roy Harris): kieli vain semioottista toimintaa, ei muodosta erillistä ”järjestelmää”
 3. uuspragmatismi (Donald Davidson, Richard Rorty): kieli on analyyttinen konstruktio

- ▶ Suomessa Urho Määttä 2000-luvun taitteessa: yritys vastata ongelmiin sortumatta radikaaliin ”nihilismiin”
- ▶ järjestyksen nouseminen järjestyksettömyydestä
- ▶ käytetty hyvin yksinkertaistenkin asioiden kuvaukseen: lauseen merkityksen ei-kompositionaalinen osuus ”emergenttistä” (Tapani Kelomäki)
- ▶ toisaalta: emergenssi ei riitä (= ei yksin ratkaise metateorian ongelmia)
- ▶ yleinen, kieleen rajautumaton ilmiö → kielen evoluutio

- ▶ Suomessa Urho Määttä 2000-luvun taitteessa: yritys vastata ongelmiin sortumatta radikaaliin ”nihilismiin”
- ▶ järjestyksen nouseminen järjestyksettömyydestä
- ▶ käytetty hyvin yksinkertaistenkin asioiden kuvaukseen: lauseen merkityksen ei-kompositionaalinen osuus ”emergenttistä” (Tapani Kelomäki)
- ▶ toisaalta: emergenssi ei riitä (= ei yksin ratkaise metateorian ongelmia)
- ▶ yleinen, kieleen rajautumaton ilmiö → kielen evoluutio

- ▶ Suomessa Urho Määttä 2000-luvun taitteessa: yritys vastata ongelmiin sortumatta radikaaliin ”nihilismiin”
- ▶ järjestyksen nouseminen järjestyksettömyydestä
- ▶ käytetty hyvin yksinkertaistenkin asioiden kuvaukseen: lauseen merkityksen ei-kompositionaalinen osuus ”emergenttistä” (Tapani Kelomäki)
- ▶ toisaalta: emergenssi ei riitä (= ei yksin ratkaise metateorian ongelmia)
- ▶ yleinen, kieleen rajautumaton ilmiö → kielen evoluutio

- ▶ Suomessa Urho Määttä 2000-luvun taitteessa: yritys vastata ongelmiin sortumatta radikaaliin ”nihilismiin”
- ▶ järjestyksen nouseminen järjestyksettömyydestä
- ▶ käytetty hyvin yksinkertaistenkin asioiden kuvaukseen: lauseen merkityksen ei-kompositionaalinen osuus ”emergenttistä” (Tapani Kelomäki)
- ▶ toisaalta: emergenssi ei riitä (= ei yksin ratkaise metateorian ongelmia)
- ▶ yleinen, kieleen rajautumaton ilmiö → kielen evoluutio

- ▶ Suomessa Urho Määttä 2000-luvun taitteessa: yritys vastata ongelmiin sortumatta radikaaliin ”nihilismiin”
- ▶ järjestyksen nouseminen järjestyksettömyydestä
- ▶ käytetty hyvin yksinkertaistenkin asioiden kuvaukseen: lauseen merkityksen ei-kompositionaalinen osuus ”emergenttistä” (Tapani Kelomäki)
- ▶ toisaalta: emergenssi ei riitä (= ei yksin ratkaise metateorian ongelmia)
- ▶ yleinen, kieleen rajautumaton ilmiö → kielen evoluutio

► kaksi kilpailevaa selitysmallia:

1. kieli eroaa täysin muista viestintäjärjestelmistä, on ihmiselle ominainen erityiskyky ja erottaa ihmisen muusta eläinkunnasta, on "massiivisen mutaation" tulos
 2. kieli on monimutkaisin viestintäjärjestelmä ja eroaa muista sääntöjensä ja yksiköidensä suuren määrän kautta, sijoittuu ongelmitta evolutiiviseen jatkumoon
- emergenssiajattelu suosii kvalitatiivista, jyrkkää muutosta, muttei vaadi selittämätöntä "mutaatiota"
- kieli sekä on että on olematta samanlainen kuin muut merkki- ja viestintäjärjestelmät

- ▶ kaksi kilpailevaa selitysmallia:
 1. kieli eroaa täysin muista viestintäjärjestelmistä, on ihmiselle ominainen erityiskyky ja erottaa ihmisen muusta eläinkunnasta, on ”massiivisen mutaation” tulos
 2. kieli on monimutkaisin viestintäjärjestelmä ja eroaa muista sääntöjensä ja yksiköidensä suuren määrän kautta, sijoittuu ongelmitta evolutiiviseen jatkumoon
- ▶ emergenssiajattelu suosii kvalitatiivista, jyrkkää muutosta, muttei vaadi selittämätöntä ”mutaatiota”
- ▶ kieli sekä on että on olematta samanlainen kuin muut merkki- ja viestintäjärjestelmät

- ▶ kaksi kilpailevaa selitysmallia:
 1. kieli eroaa täysin muista viestintäjärjestelmistä, on ihmiselle ominainen erityiskyky ja erottaa ihmisen muusta eläinkunnasta, on "massiivisen mutaation" tulos
 2. kieli on monimutkaisin viestintäjärjestelmä ja eroaa muista sääntöjensä ja yksiköidensä suuren määrän kautta, sijoittuu ongelmitta evolutiiviseen jatkumoon
- ▶ emergenssiajattelu suosii kvalitatiivista, jyrkkää muutosta, muttei vaadi selittämätöntä "mutaatiota"
- ▶ kieli sekä on että on olematta samanlainen kuin muut merkki- ja viestintäjärjestelmät

- ▶ kaksi kilpailevaa selitysmallia:
 1. kieli eroaa täysin muista viestintäjärjestelmistä, on ihmiselle ominainen erityiskyky ja erottaa ihmisen muusta eläinkunnasta, on ”massiivisen mutaation” tulos
 2. kieli on monimutkaisin viestintäjärjestelmä ja eroaa muista sääntöjensä ja yksiköidensä suuren määrän kautta, sijoittuu ongelmitta evolutiiviseen jatkumoon
- ▶ emergenssiajattelu suosii kvalitatiivista, jyrkkää muutosta, muttei vaadi selittämätöntä ”mutaatiota”
- ▶ kieli sekä on että on olematta samanlainen kuin muut merkki- ja viestintäjärjestelmät

- ▶ kaksi kilpailevaa selitysmallia:
 1. kieli eroaa täysin muista viestintäjärjestelmistä, on ihmiselle ominainen erityiskyky ja erottaa ihmisen muusta eläinkunnasta, on "massiivisen mutaation" tulos
 2. kieli on monimutkaisin viestintäjärjestelmä ja eroaa muista sääntöjensä ja yksiköidensä suuren määrän kautta, sijoittuu ongelmitta evolutiiviseen jatkumoon
- ▶ emergenssiajattelu suosii kvalitatiivista, jyrkkää muutosta, muttei vaadi selittämätöntä "mutaatiota"
- ▶ kieli sekä on että on olematta samanlainen kuin muut merkki- ja viestintäjärjestelmät

Kieli vs. muut merkkijärjestelmät

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Välitulema

- ▶ mikä siis tekee kielestä kielen?
- ▶ esim. Mikko Korhosella kymmenen kohdan lista, josta jäljelle jää lähinnä **kaksoisjäsennys**
- ▶ kompleksinen syntaksi? – paljon kiinni *kuvauksen* kompleksisuudesta
- ▶ ehkä siis dialogi?
- ▶ kaikki viestintä on dyadista (kaksi osapuolta), mutta onko se dialogista (ei yksinkertaista lähettäjä–vastaanottaja-paria)

Kieli vs. muut merkkijärjestelmät

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Välitulema

- ▶ mikä siis tekee kielestä kielen?
- ▶ esim. Mikko Korhosella kymmenen kohdan lista, josta jäljelle jää lähinnä **kaksoisjäsenitys**
- ▶ kompleksinen syntaksi? – paljon kiinni *kuvauksen* kompleksisuudesta
- ▶ ehkä siis dialogi?
- ▶ kaikki viestintä on dyadista (kaksi osapuolta), mutta onko se dialogista (ei yksinkertaista lähettäjä–vastaanottaja-paria)

Kieli vs. muut merkkijärjestelmät

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Välitulema

- ▶ mikä siis tekee kielestä kielen?
- ▶ esim. Mikko Korhosella kymmenen kohdan lista, josta jäljelle jää lähinnä **kaksoisjäsenitys**
- ▶ kompleksinen syntaksi? – paljon kiinni *kuvauksen* kompleksisuudesta
- ▶ ehkä siis dialogi?
- ▶ kaikki viestintä on dyadista (kaksi osapuolta), mutta onko se dialogista (ei yksinkertaista lähettäjä–vastaanottaja-paria)

Kieli vs. muut merkkijärjestelmät

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Välitulema

- ▶ mikä siis tekee kielestä kielen?
- ▶ esim. Mikko Korhosella kymmenen kohdan lista, josta jäljelle jää lähinnä **kaksoisjäsenitys**
- ▶ kompleksinen syntaksi? – paljon kiinni *kuvauksen* kompleksisuudesta
- ▶ ehkä siis dialogi?
- ▶ kaikki viestintä on dyadista (kaksi osapuolta), mutta onko se dialogista (ei yksinkertaista lähettäjä–vastaanottaja-paria)

Kieli vs. muut merkkijärjestelmät

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Välitulema

- ▶ mikä siis tekee kielestä kielen?
- ▶ esim. Mikko Korhosella kymmenen kohdan lista, josta jäljelle jää lähinnä **kaksoisjäsenitys**
- ▶ kompleksinen syntaksi? – paljon kiinni *kuvauksen* kompleksisuudesta
- ▶ ehkä siis dialogi?
- ▶ kaikki viestintä on dyadista (kaksi osapuolta), mutta onko se dialogista (ei yksinkertaista lähettäjä–vastaanottaja-paria)

Venäläinen dialogismi

- ▶ ymmärtäminen on dialogista, koska puhujan ilmaukseen ("sanaan") pyritään vastaamaan ja sitä pyritään ennakoimaan
- ▶ dialogia ei voi vain liimata monologistisen kielenkuvauksen päälle
- ▶ kieltä ei voi lähtökohtaisesti nähdä toisensa pois sulkevien tuottamisen ja vastaanottamisen vaiheitten sekvenssinä
- ▶ toisaalta dialogisuus esitetään nimenomaisesti *ihmisyhteisöihin* kuuluvana ilmiönä
- ▶ ihmiskeskeisyys sopii niin marksilaiseen filosofiaan kuin Bahtinin ortodoksis-kristilliseen ajatteluun

Miten kauas dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja evoluutio

Miksi tarkastella dialogia?

Välitulema

Venäläinen dialogismi

- ▶ ymmärtäminen on dialogista, koska puhujan ilmaukseen ("sanaan") pyritään vastaamaan ja sitä pyritään ennakoimaan
- ▶ dialogia ei voi vain liimata monologistisen kielenkuvauksen päälle
- ▶ kieltä ei voi lähtökohtaisesti nähdä toisensa pois sulkevien tuottamisen ja vastaanottamisen vaiheitten sekvenssinä
- ▶ toisaalta dialogisuus esitetään nimenomaisesti *ihmisyhteisöihin* kuuluvana ilmiönä
- ▶ ihmiskeskeisyys sopii niin marksilaiseen filosofiaan kuin Bahtinin ortodoksis-kristilliseen ajatteluun

Miten kauas dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja evoluutio

Miksi tarkastella dialogia?

Välitulema

Venäläinen dialogismi

- ▶ ymmärtäminen on dialogista, koska puhujan ilmaukseen ("sanaan") pyritään vastaamaan ja sitä pyritään ennakoimaan
- ▶ dialogia ei voi vain liimata monologistisen kielenkuvauksen päälle
- ▶ kieltä ei voi lähtökohtaisesti nähdä toisensa pois sulkevien tuottamisen ja vastaanottamisen vaiheitten sekvenssinä
- ▶ toisaalta dialogisuus esitetään nimenomaisesti *ihmisyhteisöihin* kuuluvana ilmiönä
- ▶ ihmiskeskeisyys sopii niin marksilaiseen filosofiaan kuin Bahtinin ortodoksis-kristilliseen ajatteluun

Miten kauas dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja evoluutio

Miksi tarkastella dialogia?

Välitulema

Venäläinen dialogismi

- ▶ ymmärtäminen on dialogista, koska puhujan ilmaukseen ("sanaan") pyritään vastaamaan ja sitä pyritään ennakoimaan
- ▶ dialogia ei voi vain liimata monologistisen kielenkuvauksen päälle
- ▶ kieltä ei voi lähtökohtaisesti nähdä toisensa pois sulkevien tuottamisen ja vastaanottamisen vaiheitten sekvenssinä
- ▶ toisaalta dialogisuus esitetään nimenomaisesti *ihmisyhteisöihin* kuuluvana ilmiönä
- ▶ ihmiskeskeisyys sopii niin marksilaiseen filosofiaan kuin Bahtinin ortodoksis-kristilliseen ajatteluun

Miten kauas dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja evoluutio

Miksi tarkastella dialogia?

Välitulema

Venäläinen dialogismi

- ▶ ymmärtäminen on dialogista, koska puhujan ilmaukseen ("sanaan") pyritään vastaamaan ja sitä pyritään ennakoimaan
- ▶ dialogia ei voi vain liimata monologistisen kielenkuvauksen päälle
- ▶ kieltä ei voi lähtökohtaisesti nähdä toisensa pois sulkevien tuottamisen ja vastaanottamisen vaiheitten sekvenssinä
- ▶ toisaalta dialogisuus esitetään nimenomaisesti *ihmisyhteisöihin* kuuluvana ilmiönä
- ▶ ihmiskeskeisyys sopii niin marksilaiseen filosofiaan kuin Bahtinin ortodoksis-kristilliseen ajatteluun

Miten kauas dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja evoluutio

Miksi tarkastella dialogia?

Välitulema

”Uusi” dialogismi

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Välitulema

- ▶ onko lajispesifisyyttä edes pohdittu?
- ▶ Rommetveitin (1990) mukaan ihmistietoisuudelle [!] on ominaista näkökulman suhteellisuus (mistä seuraa tilanteisuus)
- ▶ Linell (1992): kielenomaksuminen vaatii ilmausten dekontekstualisointia, mikä tapahtuu tilanteisissa käytänteissä
- ▶ yksinkertaisinkin kielenilmaus on siis dialoginen, koska se *suuntautuu* vastaanottajaan

”Uusi” dialogismi

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Välitulema

- ▶ onko lajispesifisyyttä edes pohdittu?
- ▶ Rommetveitin (1990) mukaan ihmistietoisuudelle [!] on ominaista näkökulman suhteellisuus (mistä seuraa tilanteisuus)
- ▶ Linell (1992): kielenomaksuminen vaatii ilmausten dekontekstualisointia, mikä tapahtuu tilanteisissa käytänteissä
- ▶ yksinkertaisinkin kielenilmaus on siis dialoginen, koska se *suuntautuu* vastaanottajaan

”Uusi” dialogismi

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Välitulema

- ▶ onko lajispesifisyyttä edes pohdittu?
- ▶ Rommetveitin (1990) mukaan ihmistietoisuudelle [!] on ominaista näkökulman suhteellisuus (mistä seuraa tilanteisuus)
- ▶ Linell (1992): kielenomaksuminen vaatii ilmausten dekontekstualisointia, mikä tapahtuu tilanteisissa käytänteissä
- ▶ yksinkertaisinkin kielenilmaus on siis dialoginen, koska se *suuntautuu* vastaanottajaan

”Uusi” dialogismi

- ▶ onko lajispesifisyyttä edes pohdittu?
- ▶ Rommetveitin (1990) mukaan ihmistietoisuudelle [!] on ominaista näkökulman suhteellisuus (mistä seuraa tilanteisuus)
- ▶ Linell (1992): kielenomaksuminen vaatii ilmausten dekontekstualisointia, mikä tapahtuu tilanteisissa käytänteissä
- ▶ yksinkertaisinkin kielenilmaus on siis dialoginen, koska se *suuntautuu* vastaanottajaan

Miten kauas dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja evoluutio

Miksi tarkastella dialogia?

Välitulema

Sem(e)ioottinen näkemys

Miten kauas dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja evoluutio

Miksi tarkastella dialogia?

Välitulema

- ▶ sem(e)iotiikka on matematiikan kaltainen apriorinen tiede
- ▶ merkisuhde on mikä tahansa kolmen jäsenen välinen suhde, jota ei voi redusoida vähempiin jäseniin
- ▶ mikään tästä ei suoraan edellytä dialogin käsitettä, mutta toisaalta dialogin käsite edellyttää viestin ja merkin käsitteitä
- ▶ edelleen: merkki on itsessään *intentionaalinen*, riippumatta osanottajien "tietoisuudesta"
- ▶ ts. merkki *suuntautuu* jonnekin

Sem(e)ioottinen näkemys

- ▶ sem(e)iotiikka on matematiikan kaltainen apriorinen tiede
- ▶ merkkisuhde on mikä tahansa kolmen jäsenen välinen suhde, jota ei voi redusoida vähempiin jäseniin
- ▶ mikään tästä ei suoraan edellytä dialogin käsitettä, mutta toisaalta dialogin käsite edellyttää viestin ja merkin käsitteitä
- ▶ edelleen: merkki on itsessään *intentionaalinen*, riippumatta osanottajien "tietoisuudesta"
- ▶ ts. merkki *suuntautuu* jonnekin

Miten kauas dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja evoluutio

Miksi tarkastella dialogia?

Välitulema

Sem(e)ioottinen näkemys

- ▶ sem(e)iotiikka on matematiikan kaltainen apriorinen tiede
- ▶ merkkihuhde on mikä tahansa kolmen jäsenen välinen suhde, jota ei voi redusoida vähempiin jäseniin
- ▶ mikään tästä ei suoraan edellytä dialogin käsitettä, mutta toisaalta dialogin käsite edellyttää viestin ja merkin käsitteitä
- ▶ edelleen: merkki on itsessään *intentionaalinen*, riippumatta osanottajien "tietoisuudesta"
- ▶ ts. merkki *suuntautuu* jonnekin

Miten kauas dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja evoluutio

Miksi tarkastella dialogia?

Välitulema

Sem(e)ioottinen näkemys

- ▶ sem(e)iotiikka on matematiikan kaltainen apriorinen tiede
- ▶ merkkihuhde on mikä tahansa kolmen jäsenen välinen suhde, jota ei voi redusoida vähempiin jäseniin
- ▶ mikään tästä ei suoraan edellytä dialogin käsitettä, mutta toisaalta dialogin käsite edellyttää viestin ja merkin käsitteitä
- ▶ edelleen: merkki on itsessään *intentionaalinen*, riippumatta osanottajien ”tietoisuudesta”
- ▶ ts. merkki *suuntautuu* jonnekin

Miten kauas dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja evoluutio

Miksi tarkastella dialogia?

Välitulema

Sem(e)ioottinen näkemys

- ▶ sem(e)iotiikka on matematiikan kaltainen apriorinen tiede
- ▶ merkkisuhde on mikä tahansa kolmen jäsenen välinen suhde, jota ei voi redusoida vähempiin jäseniin
- ▶ mikään tästä ei suoraan edellytä dialogin käsitettä, mutta toisaalta dialogin käsite edellyttää viestin ja merkin käsitteitä
- ▶ edelleen: merkki on itsessään *intentionaalinen*, riippumatta osanottajien ”tietoisuudesta”
- ▶ ts. merkki *suuntautuu* jonnekin

Miten kauas dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja evoluutio

Miksi tarkastella dialogia?

Välitulema

Dialogi vs. suuntaisuus

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Välitulema

- ▶ ” Attunement to the attunement of other(s) ”
(Rommetveit)
- ▶ huomion kiinnittäminen sinne, minne toinen kiinnittää huomionsa
- ▶ pelkkä suuntaisuus ei ole oleellista
- ▶ ennen kaikkea kyse viestintäosapuolten yhteisestä, yhteistoiminnallisesta huomion kiinnittämisestä jonnekin muualle

Dialogi vs. suuntaisuus

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Välitulema

- ▶ ” Attunement to the attunement of other(s) ”
(Rommetveit)
- ▶ huomion kiinnittäminen sinne, minne toinen kiinnittää huomionsa
- ▶ pelkkä suuntaisuus ei ole oleellista
- ▶ ennen kaikkea kyse viestintäosapuolten yhteisestä, yhteistoiminnallisesta huomion kiinnittämisestä jonnekin muualle

Dialogi vs. suuntaisuus

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Välitulema

- ▶ ” Attunement to the attunement of other(s) ”
(Rommetveit)
- ▶ huomion kiinnittäminen sinne, minne toinen kiinnittää huomionsa
- ▶ pelkkä suuntaisuus ei ole oleellista
- ▶ ennen kaikkea kyse viestintäosapuolten yhteisestä, yhteistoiminnallisesta huomion kiinnittämisestä jonnekin muualle

Dialogi vs. suuntaisuus

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Välitulema

- ▶ ” Attunement to the attunement of other(s) ”
(Rommetveit)
- ▶ huomion kiinnittäminen sinne, minne toinen kiinnittää huomionsa
- ▶ pelkkä suuntaisuus ei ole oleellista
- ▶ ennen kaikkea kyse viestintäosapuolten yhteisestä, yhteistoiminnallisesta huomion kiinnittämisestä jonnekin muualle

Välitulema: Mitä kieli on?

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Välitulema

- ▶ **kieli on merkkitoimintaa**
- ▶ kieltä on vaikeaa tai mahdotonta rajata erilleen muusta viestinnästä
- ▶ kuitenkin kielellä on yhteisöllistä ”kaikupohjaa” (emergenssi: yhteisön tieto luo tiedon kohteen)
- ▶ dialogi lisää jotain yleissemioottiseen merkin suuntaisuuteen
- ▶ ... ja sitten on vielä kaksoisjäsenitys – ongelmiseen

Välitulema: Mitä kieli on?

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Välitulema

- ▶ kieli on merkkitoimintaa
- ▶ kieltä on vaikeaa tai mahdotonta rajata erilleen muusta viestinnästä
- ▶ kuitenkin kielellä on yhteisöllistä ”kaikupohjaa” (emergenssi: yhteisön tieto luo tiedon kohteen)
- ▶ dialogi lisää jotain yleissemioottiseen merkin suuntaisuuteen
- ▶ ... ja sitten on vielä kaksoisjäsenitys – ongelmiseen

Välitulema: Mitä kieli on?

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Välitulema

- ▶ kieli on merkkitoimintaa
- ▶ kieltä on vaikeaa tai mahdotonta rajata erilleen muusta viestinnästä
- ▶ kuitenkin kielellä on yhteisöllistä ”kaikupohjaa” (emergenssi: yhteisön tieto luo tiedon kohteen)
- ▶ dialogi lisää jotain yleissemioottiseen merkin suuntaisuuteen
- ▶ ... ja sitten on vielä kaksoisjäsenitys – ongelmiseen

Välitulema: Mitä kieli on?

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Välitulema

- ▶ kieli on merkkitoimintaa
- ▶ kieltä on vaikeaa tai mahdotonta rajata erilleen muusta viestinnästä
- ▶ kuitenkin kielellä on yhteisöllistä ”kaikupohjaa” (emergenssi: yhteisön tieto luo tiedon kohteen)
- ▶ dialogi lisää jotain yleissemioottiseen merkin suuntaisuuteen
- ▶ ... ja sitten on vielä kaksoisjäsenitys – ongelmiseen

Välitulema: Mitä kieli on?

Miten kauas
dialogi ulottuu?

Tommi Nieminen

Taustaa

Emergenssi ja
evoluutio

Miksi tarkastella
dialogia?

Välitulema

- ▶ kieli on merkkitoimintaa
- ▶ kieltä on vaikeaa tai mahdotonta rajata erilleen muusta viestinnästä
- ▶ kuitenkin kielellä on yhteisöllistä ”kaikupohjaa” (emergenssi: yhteisön tieto luo tiedon kohteen)
- ▶ dialogi lisää jotain yleissemioottiseen merkin suuntaisuuteen
- ▶ ... ja sitten on vielä kaksoisjäsenitys – ongelmiseen